

Anul I.

Nru. 6.

MINERVA.

Țiară

LITERARĂ BELETRISTICĂ și de DISTRAȚIUNE.

Cuprinsul:

1. Ore superstiționale și prejudețele unui popor și respective a poporului român sunt de condamnată?
- 2. Destinul, novelă originală de *Paulina C. Z. Rovinară*; — 3. Dela băi, amintiri de *A. . . .* — 4. Veselina, poeziă de *G. Simu*; — 5. Din caracterele lui *La Bruyère*, comunicate în românește de *I. Barițiu*; — 6. Diverse;
7. Logografă, de *Victor*. — 8. Posta redacției. — 9. Anunțuri.

PROPRIETAR, EDITOR și REDACTOR RESPONSABIL
George Curteanu.

BISTRITĂ,
Tipografia Carolă Orendi.
1891.

AVISŪ.

Cătră apropiarea **Crăciunului, anului nou**
și a **carnevalului**, recomândă

TIPOGRAFIA

CAROL ORENDI

depositulū sēu celū mare

in

Bilete de visită

de

LOGODNĂ și CUNUNIA

dintre cele mai moderne,

procurate din Germania, de cari încă pe la noi până acuma
nu s'au pututū vedē; precum și efeptuirea tuturorū lucrărilorū
tipografice, promptū și cu prețuri câtū se pōte de
moderate.

MINERVA

Diaru literarü beletristicü și de distrațiune.

Apare în 1 (13) și 15 (27) a fie-cărei luni.

Prețulu de prenumerațiune pentru Austro-Ungaria:
Pre anulü întregü 4 fl., pre jumătate de anü 2 fl.,
pre unü pătrarü de anü 1 fl.

Pentru România și străinătate:
Pre anulü întregü 10 fr., pre jumătate de anü 5 fr.

Proprietarü, editorü și redactorü responsabilü :
George Curteanü.

Redacțiunea și Administrațiunea:
Bistrița, Str. Iemnelorü Nro 28.

Serisori nefrancate nu se primescö. Manuscripțe
nu se retrimitü.

Prețulu inserțiunilorü: O seriä garmond pe o
colönä 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare.
Publicări mai dese după tarifu și învoielä.

Öre superstițiunile și prejudețele unui
poporü și respective a poporului românü
suntü de condamnatü?

II.

Motto: „Der Geist ist immer autochtone
„So kam er wieder, wirkte, strebte,
„Und fand zu seinem höchsten Lohne,
„Die Schönheit die ihn frisch belebte.
— Gæthe. —

În istoria fä-cărei națiunii vedemü pe unü
poporü în caracterulü sêu psihologicü deosebin-
du-se de altulü. Popöräle vechimei cele mai culte
ni se presintă cu mari caractere psihologice, din
conträ cele mai înapoiate ni-se arata cu mici
caractere psihologice. Psihologia geneticä a unei
națiunii după gradulü sêu a făcutü și a contribuitü
la fala sau decädița aceleia. Au fostü popöre
särace și säci în spiritulü lorü, au fostü popörä
stupide și färä nici unü spiritü creatorü sau con-
concepătorü, cari așa fiindü au statü în continuü
în o inerțiä continuä, neavëndü vre-unü scopü, ne-
tindëndü spre unü idealü märețü, ne simțindü în
sine acelu magicü impulsü, prin care sensulü și
puterile sufletului cêrcä îndestulirea sau fericirea
în gustarea frumosului. În diua de ađi chiar pu-
temü afirmä, că întréga omenime e în luptä pen-
tru a atinge câtü mai perfectü talia sacrä a Ade-
vêrului și Frumosului, aceste două figuri färmecä-
töre, pentru cari a muritü Christosü, Socrate ș. a.

E apröpe neprevêdütü timpulü, când omenimea
va atinge perfectü aceste două ideale multü cău-
tate. Pictorii și poeții în concepțiunile lorü ni le
arata ce e dreptü pe härțiä, dar este prea greu, că
Adevêrulü și Frumosulü visatü se'lü dobêndimü
și concretisämü...

Partea sufletului neîndestulitä cu „status quo“
alü sêu s'a nisuitü a pune töte în lucrare, numai
și numai ca se se dedice scopului, pentru care a
fostü menitä pe pämentü, numai și numai ca se
se deosebiésca câtü de viu de corpulü luatü din
pämentü și nu cumva se se contopésca în acela.
Grecii, Evreii, Egiptenii și Romanii încä în tine-
reța lorü pe scena lunei s'au luptatü, ca câtü nu-
mai se va puté, se croiésca o liniä, unü murü
între sufletü și corpü, între spiritü și materiä, între
pämentü și ceriü. Ba vedemü chiar în infanția
genului umanü acêsta: Cainü și Avelü nu se în-
destulesü cu lucrarea pämentului și păstoritulü oi-
lorü; nu! Ei aducü jertfä Ceriului, — ei își așin-
tescö privirea deasupra pämentului, spre unü ce
mai înaltü. Descendenții adamitici nu se îndes-
tulescö cu acea, ca se fiä „numai ömeni.“ O!
nu; ei furä foculü din ceriu, edificä cetäți, vréu
se-și facä litere și cărți pentru cetire; ei își fäu-
rescö arme și unelte de lucru, vréu se se desfä-
teze la sunetulü dulce alü muzicii și la färmeculü
jocului. Și în urmă ei vréu se aibä ceremonii, da-

tini, tradițiuni, obiceiuri și religiune. Ecă dară spiritul în luptă cu corpul, în luptă cu lumea materială pentru a se avânta la lumea imaterială.

Vai dar de câte ori nu a cădută sacrificiu spiritul corpului și nu cade chiar și în ziua de azi! de câte ori spirite mari, cari au vrut să lumineze calea spiritului către ideal, de câte ori nu au fost persecuate de materia păcătoasă! Isus Christos esclamă pe Cruce: Parinte, iertă-le lor, că nu știu ce fac!

Credința deșertă și prejudețele unui popor dimpreună cu datinile și obiceiurile sale sunt totu atâtea monumente, ce denotă puterea spiritului la un popor.

Cu cât un popor posedă în sine mai multe prejudețe și tradițiuni ori fabule sau mituri împreunate cu credințe deșerte și superstițiuni, cu atâta putem să măsurăm mai cu ușurință puterea lui de viață, spiritul și caracteristica lui genetică. Și cu cât acele prejudețe, fabule și tradițiuni sunt mai ingenioase și clasice, cu atâta mai mult trebuie să admitem și să cunoștem, că într-o adevăr a acelui popor nu a vegetat pe pământ, ci a trăit.

De ce și pentru ce se se însuflețesc o națiune?

E adevărat, că o națiune, de ar fi cât de serac în spiritul ei, cât de apasă în istoria lumii, produce o reacțiune atunci, când o altă națiune vrea să o sugrume. Acesta face și animalul, când alt animal sare asupra-i.

Dar nu așa o națiune cu spiritul său național bogat în criteriă particulari și genetice!.. Ea se va resculă cu mare tăria și curagiu și va lupta cu mare entuziasm!... Entuzismul național îl are însă numai acel popor, ce-și vede spiritul, neamul și natura sa în sine însuși ca în o oglindă. Entuzismul sacru și exaltat al unui popor stă în rațiune dreaptă cu cea ce măsură el și cu cea ce a cumpănit pe arena lumii. Elinii în entuzismul lor învingu chiar pe Xerxe invincibilul. Judeii în entuzismul lor se bat pe moarte și viață cu puternicii Romani pentru țară, lege și templu. Șapte frați Macavei, toți

până în unul, cuprinzându și sărutându pe maica lor, se jertfesc pentru lege înaintea lui Antioch. Românii sub Stefan Marele, Mircea și Mihaiu Bravul pörtă lupte prea crunte cu păgâni pentru țară și lege. — Fia-care popor se iubesc pe sine; — un popor se iubesc și iubindu-se vrea să trăiescă.

Un popor superstițios trebuie să aibă un suflet mare. Numai sufletul mare e impresionabil, numai el se mișcă în fața lumii esterne; de aci popoarele cele mai superstițioase au dat din sîmul lor talente artistice din cele mai mari. Un om cu suflet mic și rece nici-odată nu se va impresionă de elementele și fenomenele naturei, ca unul cu suflet viu și mare. Pentru exemplu un individ cu suflet mare nu va trece pe lângă o pescară, munte, apă, pădure, fără de a nu se impresionă de vederea lor. Așa s'a făcut numai de dicită poporale, că la acel munte se ține „Fata pădurei“, la acea apă se ține „Fata apei“, la acea pescară se ține un „Balaur“ etc. Și de aci s'a născut apoi religiunea cea atâtu de naturală a Grecilor și Romanilor. —

Poporalele cele mai culte au avut în sîmul lor destuli omeni — dar omeni mari — prea superstițiosi. Beliducii cei mari elini întrebau oraculele, ei făceau dependință reușita lor belică dela o mulțime de semne și visuri. Varo și Napoleon Marele nu se rușineză a întrebă, dacă facă bună călătoria dela o bătrână întimpinată în cale. Napoleon chiar își căerca norocul sărind cu calul în mare. Alexandru Marele tăia nordul gordian numai și numai să pötă ajunge cel mai mare general; iar Maria Theresia ispitesce sörtea ficei sale Maria Antoinette dela un preot al curții sale, cărea-i spusese, că ficia ei va avă un sfirșit tragic.

Vedem, că tocmai poporalele cele mai culte au fost cele mai prejudețioase; și totuși aceste poporale au fost acele, la cari a înflorit poezia, pictura, sculptura, filosofia, jocul și musica. Și la aceste poporale s'a manifestat spiritul național, s'a manifestat puterea și frumșeta națională mai mult ca la ori cari altele. Imaginați-vă epopeele homerice isvorite și plămădite în sîmul unui popor serac și sec în superstițiuni, credințe, da-

tini, religiune și ceremonii. Imaginați-vă „Divina comedia“ la unu popor, cum au fost Hunii, Mongolii, Bulgarii sau Turcii?!

Ér „Negriada“ noastră e atât de bogată în date mitologice, fiindcă cântă pe unu popor plin de farmece mitologice.

Căți classici — mai cu sémă poeți — vechi și moderni nu și-au luat obiectul și icóna din lucruri istorice ori biblice!

Dacă acele le-ar fi depus numai așa, precum sunt acolo descrise, nu s'ar fi făcut alta decât o cetate pe năsip. Ioh, Milton, Klopstock, Torquato Tasso, Virgil, Homer, Camoens etc. au luat sugetul din Bibliă și istoria ori tradițiune, — dar apoi cât de bogată ni se reprezintă p. es. Mesiada lui Klopstock în concepțiune, fond și formă, fiind ornată cu tot ce se recere unei poezii epice.

Astfelu poporul superstițios, cu datini, tradițiuni etc. este poporul plin de bogății spirituale și prin urmare poate subministra ori și când și ori și câtă materie pentru arte. Musica, pictura și poezia aici nu se pot excugetă ca isvorite din sînul unu popor, sărac și sēc în spiritul sêu.

Fia-care popor, după puterea spiritului sêu, după cultura sufletului sêu, va ave atât limba sa dulce, ori sarbedă, flexibilă ori barbară, portul sêu frumos, ori bizar și urit, datinile sale mărețe și farmecătoare, ori simple și reci și ținuta sa demnă ori moică. — — —

Dar sunt și popor, cari deși sunt misere și sēc în sufletul lor, totuși, necunoscând acésta, ar vré, ca sërăcia, spiritului lor să și-o impună altor popor, cari au destulă bogăția spirituală, cari sunt destul de fericite, în ceea ce privește calitatea sufletului și a inimii pentru tot, ce e capace de Frumos și Adevăr.

Inse acésta este o absurditate și nebunia fără de margini.

Destinul.

✻ Novela. ✻

(Urmare.)

„Nici eu nu-lu mai pot înțelege pe Cordescu. Dacă m'am încercat a-i reproșă conduita lui, mi-a spus cu multă amărăciune, că elu te iubese și suferă din cauza ta, care îi pari o cochetă, că nu mai poate veni ea altă-dată în casa mea spre a te pute evita și că pentru Lucia nu are nici un sentiment real.“

„Ș-a schimbat multu maniera și Nicu îmi spune, că a devenit gânditor și tăcut.“

„Te iubese elu cu adevărat sau nu, nu-mi permit a suposa nici una nici alta...“

„Ce să facu Zoe, amica mea, astă pasiune nefericită este mai puternică decât judecata mea“, strigă Elisa cu desnădejde.“

„Să sperăm“, di se Zoe, „că tôte vor lu o schimbare în favorul têu...“

Țile treceau în aceste iresoluțiuni. Elisa ar fi dorit, ca ele să iee un capet: să o lase a fi tirită de emoțiunile sale, sau să o incateneze în inertiă, în uitare. Într'adevăr ea înțelese într'o di, că de îndemururile acestor închietudini, cari o făcuseră să suferă atâta, nu va pute scăpa.

Pe când odată în amurgul serei șede la una din ferestrele camerei ei, ce se află deschisă și privia în stradă, dări printre trecători pe Cordescu, ce se apropia și îi făc un salut rece, dar cu politeță și pe când se depărta de dēnsa cu ore-care indiferentism, ea simți sângele grămădindu-se la inimă; își duse mâna la cap și rădima de o mobilă ca să nu cadă și rămase sub o impresiune durerosă — cumplită chiar... După un moment lacrimile năvaliră în ochi și di se: „Simtu, că o să înnebunesc!... Dumneșule! scapă-mă de acest chin! Dacă elu e sincer, dacă mă iubese, cum mă poate tortura astfel? Nu mai pot suferi, trebuie să-l vedu, să-i vorbesc în fine... dar cum voi pute ore?“

Nefind în stare să iee o altă hotărîre, mașinalu se îmbracă și alergă cu peptul apăsatu și-și verse încă odată lacrimile cătră Zoe, care se interesase sincer de ea. Ajungându aci, Elisa era foarte palidă și agitată. Amica sa cum o dări de departe îi eși întru întimpinare, și ea după obicei o sêrută pe amândoi obrazii... Dela prima-dată îi remarcă palorea și încep a-i face o mulțime de întrebări. — Elisa nici nu o mai audise... Urcă cu ore-care anevoință treptele scării și abia stăpânindu-se se tiri în cea dintîiu cameră, a cărei ușă era deschisă. Aci șed pe un scaun, apoi scoțându batista o dnse la ochi și isbucnindu în plâns di se:

„Zoe, draga mea, sum mai descuragiată ca orî când...”

La tôte întrebările și insistențele amicei sale, Elisa rămase mută, când deodată Zoe, care uitase, că în salonu are pe cineva, îi dîse:

„Eliso, nu suntemă singure, iată d-nul Cordescu, care vine să te salute.”

Ea tresări... se rădică fără a privi și întinse mâna lui Cordescu fiindu nevoită a se stăpâni. Cordescu era și elu neliniștitu. Zoe început o mică convorbire și îndelungu nu se vorbi, decâtu lucruri indifereute. Cordescu o privia cu dragu și într'unu momentu, când rămase singur elu îi dîse, învîluindu-o cu o privire severă dar plină de amoru și de reproșu:

„Îmi imaginez, câtu trebuie să suferi, dar și eu suferu cumplită!...”

„Cordescule!” strigă ea cu o pasiune durerosă și profundă lăsându-se să cadă în genunchi pe covor alături a lui; „te iubesc! te iubesc prea multu și simtu, că astă pasiune mă va zdrobi.”

Mai nainte ca ea să fi avutu timpul de a proferă aceste cuvinte, elu o rădică în brațele sale și o sărută cu focu.

„Dacă măsurî imensitatea amorului meu, de ce cauți a fugi de mine, când eu te doresc atātu, de ce iubesci pe Lucia?”

„Eu să iubescu pe Lucia? Să mă ferescă Dumnezeu!”

„Pe parola ta de onore?”

„Jură!”

„De ce nu mi-ai mai scrisu dar?”

„Atunci îmi confirmă bănuelile, ce am.”

„Libără ești să cređi. Sciu însă că, ca să potu pune capetu la tôte, mă voi depărtă de aici — voiu plecă.”

„Să pleci?... Cordescule...”

„Da.”

„Că fraiu voiu mai avé sciindu-mă privată de fericirea de a te vedé.”

„Trebuie drăguță; astfelu ai voită tu...”

Dicendu aceste își consultă césulu, se rădică, salută respectuos și eși întru întempinarea Zoei, ce se audia apropiindu-se.

„Ne părăsesci?” dîse ea surprinsă.

„Suntă 9 ore, d-nă.”

„Când ne mai revedem?”

„Nu potu precisa...”

Dicendu acestea după unu ultimă salut se depărtă rece și hotărîtu.

Elisa în urma vorbelor, ce audise din gura lui Cordescu, fălătinisă și se lăsa capulu pe spatele fotoliului, ce scîpă, și înclisă ochii spre a gîni nisce închipiri posibile. I se părea că-l vede deja plecându pentru totdeauna; i se păru că se vede bucuria stînsă; vădă apăsata de griji și îndolul mar crudu. A-se păru în fine, că acestă evenimentu îl aducea o mîrte sigură.

Zoe vîdîndu-o atātu de slăbită și abătută ordonă, să pună cafi la trăsura și o conduse acasă. Rămânendu singură în liniscea camerei sale Elisa se dede din nou gîndirei. Vîdî, că mărirea înțelepțiunei este limitată și că idealulu ei involuntaru sboră înaintea realităților grosolanelor pasiuni. De ce ore pentru acestu scopu Dumnezeu ni-a mai dat aspiratiuni așa de sublime și arđetore? Astă crudă încercare — dîcea ea — mă treșce din rătăcirea mea și mă înspăimîntă; dîua de mâne pôte mă va strivi. Sub aste impresiuni ea scrisese aceste eugetări:

Imiă, cugetu, spiritu, credință,

Voi, ce conduceți pe omenire

Spuneți: misterulu și suferința

De ce neconjoră-a noastră fire...?

— Ah! este-o lege dréptă severă,

Ce ne fixeză ori ce viu avîntu...

— Decātu o sôrte asa miseră

Mai bine pacea într'unu momentu!...

Fu bolnavă în cursu de câteva dîle, căci inima ea și sufletulu ei îndură suferințe morale de necredutu. Într'o sêră Zoe intră veselă la dînsa și-i dîse:

„Am venită să-ți anunțezu, că poimăne voiu plecă.”

„Unde?” întrebă Elisa surprinsă.

„Voiu visită în trecétu câteva orașele, pe unde am rude și cunoscuți și în cele din urmă mă voiu opri câteva dîle la Gorju.”

„Ce ideă ț-a venită?”

„O ideă minunată: acea de a voiajă. Sciu, că partea locului acesta nu o cînoscu... și cu tôte aceste, după cum am cetitū prin dîare, suntă câteva locuri remarcate. Tu mă însoțesci?”

„Eu?”

„Da, tu...”

„Dar bine, nu veđi tu starea, în care mă găsesci?”

„Schimbarea locului are să-ți facă bine.”

„Cređi...”

Ea o sărută pe amîndoi obrazii și îi dîse:

„Aide, fi mai energică! Ce s'a făcutu acum marea dosă de amoru propriu, ce posedeai? Nu te mai gîndi la unu omu, care nu ține sêmă de sentimentele tale...”

„Îlu găsesci tu blamabilu?”

„Câte-odată... dar ia spune ce hotărîre iei?”

„Trebuie mai înainte să iau autorisațiunea lui Doreanu... tu 'lă cînosci câtu e de dificil...”

„Și-apoi...”

„Vei fi sigură de mine.”

Chiar în sêra acelei dîle Elisa găsinđu prilejū propuse lui Doreanu și elu aprobă intențiunea celoru două amice.

Va urmă.

Dela băi.

— Amintiri. —

(Urmare și fine.)

„Vă rog“, începî străinul, „dacă vă place societatea noastră noi ne-am scobori. Pe poimîne óspeți băilor voru să aranjeze un concert și soția mea — și elu ni-o presintă, — încă a fostu angajată la acel concert.“

Ne recomandăm și noi și apoi plecăm cu toți în jos. Străinul era din România, profesor la un liceu și se numia Gligorescu. Femeia era soția lui, d-na Elvira, o damă, cum am observat îndată, cu multe fumuri aristocratice. Crescuse la Paris în un pension de frunte, unde nu i se cultivase într'atâta inima, câtu mai vîrtos plăcerea luxului și a distragerilor nefolositoare și costisitoare.

Vă veți închipui dar pe sîrmana mea soția câtu de grozavă se plictisise ea în societatea acestei elegante dómne. Ea mi se plânse, că acea nu-i vorbi decât totu de modă și toalete, o temă, ce fiă dîsu spre laudă, displăcea multu soției mele. Ea imi mai spusé, că dómna nu cunósce aprópe de locu literatura noastră, ci din contră se laudă, că a cetitú atâtea și atâtea flécuri franțuzesi; că se uredse grozavú la „țără“ între țeranii cei moji; că deși bărbatul ei e profesor în provincie, ea locuesce aprópe tótá iérna la Bucuresci, spre a puté luá parte la teatre și baluri. Dómna Elvira îi mai făcu cunoscutú, că în concertulú, ce se va ține peste doué zile, va cîntá solo doué bucăți italienses. „Căci“ — dîse ea — „musica románescă nu-mi place de locú, și m'a cuprinsú o adevératá mirare vedéndu-vé pe D-Vóstré ómeni culți cufundați atátu de tare în ascultarea unui fluerú ciobánesc.“

Incátu pentru profesorul Gligorescu, elú era de o natură tare curiosă. Indată câtu ce făceai cunoscință cu elú începea să spună de sciința lui vastă, de cunoscințele sale în ramulú cutare, de autori, ce i-a consultatú în cutare cestiune. Dar tóte aceste vorbe le spunea cu așa patosú și așa de oratorice, ca și cum unú bărbatu mare ar fi nimicú pe lângá elú. Și doué lucruri interesante am descoperitú la elú; ántéiu, că-și închipuesce pe toți ómenii, cu cari vorbesce, mai ignoranți, decátu elú; și de acea dacá cetia sau audia vre-unú lucru înteresantú, nu te mai întreba, că ilú scii și tu sau nu, ci întocmai ca și unú fonografú, țilú spunea într'o suflare de cugetai, că a fostu față la acelú evenimentú, ce țilú descria. Și-apoi în zădarú ilú intrerumpei spunéndu-i „am cetitú, am auditú!“ până nu-și sfirșia elú dicția nu slăbia cu vorba.

Alú doilea lucru înteresantú la elú, care apoi i-a și fostu funestú, e că se credea adoratú peste măsurá de

Elvira, pe care o láuda multú. Doué lucruri, cari am descoperitú în scurtú, că erau falsá.

Dar în sfirșitú sosi ziua concertului, care în generalú luatú a succesú bine. În specialú dómna Elvira a fostú viu aplaudatá. Causa, pentru ce? nu o pricepeam. Să póte, că pentru haina sa de mătásá cu o trená lungá și împodobitá cu multú luxú, ori dórá pentru frumseta sa, căci era aevea tare frumósá. Altá causá?... nu admitú. Nu, căci sopranulú vocii sale era debilú și notele cele înalte totdeuna le da răgușitú; apoi era atátu de greu să înțelegi, ce dîce, căci afecta multú chiar și în esprimare.

„Decátu să audú o órá pe d-na Elvira cum cîntá“ șopti eu la urechia Corneliiei, „mai bucurosú ascultú 2 óre o doiná cîntatá pe fluerú.“

„Cátu de necomlesantú te-ai făcutú!“ imi rîspunse ea în risú.

Se înțelege, că după sfirșitulú concertului lumea, ce se cunoscea cu familia profesorului Gligorescu, se grăbi a-și exprima felicitările sale concertantei. Dómna Elvira mulțámia cu unú felu de superbiá lúmei, ce se îndesa în giurulú ei, și așa se párea atunei ca cine scie ce cîntárețá de operá. Profesorulú Gligorescu se simția din ce în ce totú mai fericitú pentru laudele, ce se aduceau femeii sale. Ochii se învîrtiau cu neastépérú în orbitele lorú, ca și cum ar căutá prin salá după muritorulú, care s'ar puté simți mai fericitú decátu elú. Pe fața sa se cetiau tóte impresiunile, ce le simția în internulú sêu.

La rëndulú nostru ne grăbirámú și — noi simplu numai din comlesantá — a aduce omagiú dómnei Elvira. Vorbele nóstre erau însé alese pe sprincéná. Căci nicicând eu n'am uritú nimicú mai multú, decátu falsificarea propriei convicțiunii, o falsificare, ce lumea o pretinde adesea dela noi în unú imperativú categoricú.

Profesorulú Gligorescu încă fú față, când noi felicitáramú pe soția sa de succesú. Elú mé luá de brațú și trágéndu-mé la o parte imi dîse: „Așa-i, d-le Colegá, așa-i, că eu mé potú numi celú mai fericitú omú? Etá, privesce, tótá lumea se îndesá a aduce laude femeii, care e soția mea, și care se ține nespúsú de fericitá, că e mărítatá după mine, și de acea mé și iubescé multú.“

„Intr'adevérú, solurile dênsei au fostú bine esecutate, ceea ce s'ar puté, respective ar fi de critisatú numai unele cuvinte réu înfonate, ce în sine nici nu-i mirare, când ne reflectámú, că după cum se dîce, dénsa nu scie italiensesce, și numai cu greu s'a hotáritú să cante în limba acea...“

„E dreptú, că așa se dîce“ — mé intrerupse Gligorescu — „vorba acésta a făcutú conducétoriulú concertului, numai pentru ca să fiá elú mai multú ládatú; adevérulú e, că Elvira scie italiensesce; în punctulú acésta ea mé înțerece!“

Vedeți! n'am avută dreptu când vi-am spusă, că profesorul Gligorescu se ține omă tare învățatū, aș au-
ditū chiar cuvintele lui proprii. Și numai în parantese
mai adaugū, — căci, pentru lumea asta, n'așū vré sē
mē stricū cu damele. — dōmna Elvira nu scia nici unū
cuvēntū italianesce; acēsta era lucru sigurū. Și prote-
sorulū: Gligorescu a făcutū unū actū de mare umilință,
când mi-a spusū, că femeia sa ilū întrece în punctulū
acesta.

În sfirșitū deși le sciam tōte aceste, ce-mi și fo-
losia, dacā mē puneam sē-i contradicū. L'am lāsatu
dar în apele lui.

După concertū a urmatū jocū. Nici că se putea alt-
cum. Obositū de jocū mē aședai pe unū scaunū în
umbra unei ferestri, firā a luā șamā la cei din jurulū
meu.

„Te asigurū dōmnā dragā“, auđi deodată o voce
cunoscutā vorbindū în franțuzesce, „te asigurū, că vocea
d-tale e cu multū mai frumōsā, decâtū ca sē rămānā
necunoscutā și pentru d-ta ar fi ceva fōrte la locū, dacā
te-ai angajā celū puținū pe unū anū la unū teatru ger-
mānū.“

„Mē voiu mai cugetā.“

„Da, dōmnā, cugetā-te! Și eu îți dorescū, sē te cu-
geți în sensulū cuvintelorū mele. D-tale ți destinată o
altā sōrte, și nu ca sē rămāi tōtā viēta femeia unui sim-
plu profesorū de liceu, ori în sfirșitū chiar și a unui
profesorū de universitate. Stēua d-tale va începe a lucī
cu splendōrea-i propriā. Cu splendōrea-i ce va orbī pe
toți, cu acea splendōre, ce de presente e acoperitā
cu unū vclū. Sē-mi credi însē mie, d-tale nu-ți trebue,
decātū unū timpū scurtū, o lunā celū puținū, și vei de-
veni unū lucēfārū alū teatrlui din Viena, o cāntārēță,
ce de nu va întrece, va sta celū puținū pe aceeași trēptā cu
Bārsescu, Hartulari etc.“

Celū ce vorbia așa cocōnei Elvira era unū nēmțū,
care încă concertase în sēra acēsta. Elū îi și curțisa cu
o cale cocōnei.

Sub decursulū acestei conversații eu stam aprōpe
nemışcatū pe scaunulū meu în umbra ferestrei. Dōmna
Elvira nu mē vcluse. De asemene nici nēmțulū cu
ochelari. Și chiar de m'ar fi și observatū, vclēndu-mē
gānditorū, ar fi cugetatū, că am avutū vre-o afacere de
gelosiā cu soția mea, și nu m'ar fi nici băgatū în sēmā.

După sfirșitulū conversațiunei privi odatā la fața
dōmnei Elvira. Ochii ei erau umeđi și inotau în feri-
cire. Fața i se înroșise sub foculū acestei fericiiri. Ea
se vedea deja pe bina Burg- sau Karl-Theater-ului din
Viena în momentulū, când și-a terminatū rolulū sēu.
Aplausele nu mai încētā. Buchete de flori acoperū spa-
țiulū din gīurulū sēu. Corina sē lasē ȳrecum trīstā, că
e nevoitā a o rāpi din ochii publicului, și în urmă ȳrā
apare înaintea rampei la brațulū nēmțului cu ochelari,
care mulțāmesce în numele ei...

Dar chiar când sē vedea încunjuratā cu atāta mā-

rire, ecā profesorulū Gligorescu sē apropiā de ea cu
nutra lui slabā și ȳrecum supēratū.

„Elviro, te rogū jōcā cu mine acestū valsū.“

„Ah, tu ești?“ esclamā ea cu amāriciune, „dā-mi
pace, mē plictisesci atātū de grozavū“, și ea voi sē se
strāmute ȳrāși în venitorilū, ce-i suridea atānū de gra-
țiosū. Dar înzādarū!

„Ți-am spusū, dā-mi pace!“ reīncepū ea, „sum in-
dispusā, nu mē supēra și depārtēzā-te!“ Apoi dupā unū
scurtū momentū de tăcere, vclēndū, că Gligorescu nu
se depārtēzā, dișe ȳrāși: „Domnule Directorū bmevoiesce
a-mi dā brațulū“, și se depārtā la brațulū nēmțului, lā-
sāndū pe Gligorescu ca plouatū.

* * *

Peste o sēptēmānā se anunțase ȳspețilorū dela bāile
din S. unū altū concertū. Dōmna Elvira avea sē cānte
unū duett cu nēmțulū din Viena. De astā-datā nem-
țesce.

Profesorulū Gligorescu nu mai era entusiasmatū de
laudele și ovațiunile, ce se aduceau femeii sale. Elū sta
la o parte rece și aprōpe neconsideratū de soția sa,
care era totū în societatea pretinsului directorū de teatru.

A doua di dupā concertū, pe când Gligorescu se
īntorcea cu bāietți dela scaldā, aflā pe mēsā o epistolā.
O desfācū și începū a o ceti.

Epistola cu rindea urmātōrele:

„Domnule Gligorescu!

„În sfirșitū a sositū timpulū, ca sē rupū ori-ce le-
gāturi, ce am avutū ȳre-cānd cu d-ta, eare m'ai adusū
„la nefericire. De n'ai fi fostū d-ta, eu așū fi fostū acum
„tare înainte pe calea, spre care am avutū unū puter-
„nicū impulsū, și pentru care am fostū destinată. O ȳrā
„fatalā m'a legatū de d-ta, și m'a ținutū astfelū strīnsā
„aprōpe 7 ani. Acum am ajunsū la capātū. Ađi am in-
„sinuatū divorțū în contra d-tale. Copii mi-i vei da la
„unū internatū și tōte ale mele vei avē sē le trāmiți la
„adresa, ce Ți-o voiu comunicā mai tārđiu.

„ELVIRA FLORESCU.“

Și chiar și acum, deși a trecutū unū timpū destulū
de lungū, de când am fostū cu tēnēra-mi soția la bāi
pe vre-o cāteva sēptēmāni, chiar și acum, adese, când
îmi aducū aminte, ridū într'una. Cāci de bumā sēmā
pāțania profesorului Gligorescu a fostū mai multū decâtū
tragicā.

A.

Veselina.

Vorbir'au babele 'ntr'ună ană
 Și fetele-au vorbită,
 Că Veselina s'a lăsată
 În horă la mijlocă de sată
 Să-i fure-ună omă ună s'erutată —
 Ună omă căsătorită!

Și i-au făcută la judecări
 Și fete și neveste
 Ba că-i nevrednică și nu-i
 Decâtă ocara satului
 Și sfatū dau ele orī și cui:
 „Bărbatulū și-lū păzescē!”

...La horă'n satū am vrutū și eu
 S'o prindū odată 'n brațā...
 Mi-a datū unū pumnū... și de atunci
 Nu-mă mai zimbescă buzele-i dulci,
 Nu-mă mai vorbește de atunci
 Nicē nu-mă privesce în față.

Vorbescă satulū ce-o voi,
 Căci ea nu pōrtă vina,
 Unū puiū de fată ca și ea
 Rēstōrnă satulū dacā vrē,
 Vorbește-o lume despre ea
 Că-i mândră Veselina!!

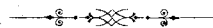
George Simu.

Din caracterele lui La Bruyère.

Comunicate în românesce de I. Barițiu.

(Urmare.)

Suntū mulți inși, cari n'au decâtū numele lorū, care merită ceva: când i veđi fōrte de aprōpe, ei suntū mai puținū ca nimicū, din depărtare ei impunū.

*

Ori câtū de convinsū așū fi, că cei, pe cari îi alegū pentru diferitele posturi, după geniulū și profesiunea fie-căruia, își facū lucrulū bine; totuși mē asardezū a dice, că se pōte ca în lume sē esiste mai multe persōne cunoscute și necunoscute, cari nu suntū aplicate și cari încă și-arū face

trēba bine; și sum îndemnatū la acestū sentimentū prin minunatulū succesū alū unorū anumiți indiviđi, pe cari i-a aședatū numai întēmplarea în locurile, ce le ocupă și despre cari până atunci nu s'a prea audītū sē fi făcutū așa lucruri mari.

*

Căți ómeni admirabili și cari aveau genii prea frumoșă, au muritū fără ca sē se vorbească despre ei! Căți mai trăiescū încă, despre cari nu sē vorbește nimicū și despre cari nu se va vorbi nici-odată.

*

Ce trudă oribilă pentru unū bărbatū, care nu are protectori, și nu scie intrigă, care nu e angajatū în nici o clică, ci e singurū și n'are ca recomandare decâtū numai merite multe, ca sē-și pōtă face lumină în giurulū obscurității, în care sē află și ca sē ajungă la nivelulū unui „cască gură”, care e acreditatū.

*

Nici unū omū nu recunōsce de sine însuși meritulū unui altuia.

Ómenii suntū prea ocupați de ei înșiși pentru ca sē simtă dorința de a străbate sau discerne pe ceilalți: de aci urmēză, că cu unū mare meritū și cu o și mai mare modestiă cineva pōte fi ignoratū multă vreme.

*

Geniilorū și talentelorū mari nu le lipsesc adese decâtū ocasiunea pentru a se manifestă: aceste potū fi lăudate prin cea ce au făcutū și acelea prin cea ce ar fi pututū face.

*

Nu esistă în lume o meseriă mai penibilă decâtū acea de a-și face unū nume mare; viēța trece mai n'ainte ca cineva sē-și fi pututū d'abia schiță lucrarea.

*

Trebue sē nisuiimū a ne face destoinici pentru o chiamare óre-care; restulū nu ne privesce, acēsta e trēba celorlalți.

*

Unū omū cu merite și care e la loculū sēu nu e nici-odată incomodatū prin vanitatea sa; elū nu e surprinsū de funcțiunea, pe care o ocupă și nu se simte umilitū în fața uneia și mai mari, pe care nu o ocupă și de care se crede a fi demnū: elū e mai capabilū de nelinisce decâtū de mândriă sau de disprețū pentru ceilalți, elū nu apasă decâtū numai asupra lui însuși.

(Va urmă.)

Diverse.

Sciri politice. Cei doi paragrafi ai proiectului de lege pentru reforma administrațiunei, cari s'au fostu votatu în stagiunea parlamentară din anul trecut, s'au votatu și în camera magnaților. Legea adusă în anul trecut pentru înființarea asilelor de copii a începutu a se pune în praxă. Ministrulu de culte și instrucțiune publică d-lu Albin Csáky a esmisu o circulară către toate autoritățile superioare bisericești, prin cari li impune, ca până la finea lui Noemvre g. să înscrie pe toți copiii dela 3—6 ani obligați la cercetarea asilelor de copii, în urmarea căreia apoi ministrulu își va face planulu, că unde și câte asile să înființeze. Obligați la cercetarea acestor asile voru fi numai acci copii, cari — se va dovedi — că n'au în casa părintescă îngrijirea trebuinciosă.

Cărți oprite. Ministeriula ung. de culte și instrucțiune publică a interdișu folosirea cărților: *Istoria română pentru școlele primare de ambe sexe* de Tocilescu și *mapa Ardealului* edată de Franciscu Oberto.

Monedele de 4 cruceri se voru scote din circulațiune pentru tot-déuna și în locul lor se voru introduce monede de nichel de câte 5 cruceri.

Căsătoria moștenitorului tronului român. Despre această căsătoria se răspândesc prin diare felu de felu de faime. După unele Ferdinandu se va căsători cu o princesă străină, după altele cu d-șora Văcărescu, în care casu din urmă va abdice dela tronulu român în favorea fratelui său Carolă.

Junimea academică română din Ungaria și Ardealu va găta în curându răspunsulu la memoriulu studenților maghiari. Acestu răspunsu va apăre în 4 limbi: în limba română, francesă, italiană și germană.

Circulu Enders dela Timișora (Josefstadt) în 13 a lunei curente n. a venit la Bistrița și de atunci prin producțiunile sale fumose delectează publiculu în totă séra. În 22 c. n. a fostu representațiune estra-ordinară pentru soldații regimentului 63, ce se află aici în garnisonă.

Bibliografia. A eșitu de sub tiparu *Calendarulu Aurorii* pe anul visect 1892 cu portretulu episcopului Alesandru St. Șuluțiu — ca premiu și alte multe ilustrațiuni frumose. Are unu cuprinsu variatu și foarte interesantu, și se pôte procură dela tipografia „Aurora“ în Gherla. Unu exemplaru costă 30 cr. + 5 cr. porto postal; 6 exemplare procurate de-odată costă 1 fl. 60 cr. espedate franco.

Totu acum a eșitu de sub tiparu o interesantă scriere literară-bisericească: *Instrucțiune practică pentru cauzele matrimoniali* cu respectu la disciplina vigentă în provin-

cia bisericească gr. cat. de Alba-Julia și Făgărașu pentru folosulu păstorilor sufletesci scrisă de d-lu Dr. Iuliu Simonu, prof. de s. Theologiă la sem. dom. din Gherla. Tipografia „Aurora“ (A. Todoranu) în Gherla 1891. Formatu 8° mare cu 283 pag. Prețulu unui exemplaru 1 fl. 20 cr., espedatu franco 1 fl. 30 cr. Este cunoscutu fiecărui preot, că cauzele matrimoniali sunt cele mai delicate din agendele unui păstorii sufletesc și nu arareori se întemplă, că și preotulu celu mai iscusitu în aceste cauze dă de pedeș neînvingibili și în multe casuri pe lângă cea mai bună voia face pași greșiți, din cari apoi urmază neplăceri atât pentru părțile contrahente, cât și pentru preot și ordinariatu. Dlu autoru, care funcționază de mai mulți ani ca profesor de dreptulu canonic și cauzele matrimoniali a fost și este în pozițiune a cunoșce de aprôpe toate dispozițiunile bisericești nostre referitoare la aceste cauze, ba înaintea ochiloru săi s'au desfășurat și o mulțime de casuri practice. Aceste ni dau cuvântu a susține, că opulu de sub întrebare are să reverse lumină binefăcătoare în calea păstorilor noștri sufletesci. Pentru acesta întreprindere nobilă decș nu putem, decâtu să felicităm pe d-lu autoru, ér opulu d-sale să-lu recomandăm cu totă căldura onorațiilor preoți.

Hymen. D-lu *Mihailu Baciu*, teol. abs. din diecesa Gherlei, se va cununa cu d-șora *Lucretia Anca* în 29 Octomvre n. c. în biserica gr. cat. din Chiraleșu la 3 ore p. m. — Dorim fericeire tinerei părechii!

Logogrifu.

de **Victoră.**

Din următoarele silabe: „a, a, an, as, bal, bri, ca, ca, co, da, de, dej, do, e, ga, gor, gra, ha, i, iamb, iu, iu, lam, la, le, li, li, ma, mo, na, nă, ne, ni, o, or, pi, pir, po, raș, riu, ro, ter, ti, u, ud, vari, yenne“, să se formeze 20 de cuvinte, a căroră însemnare e următoarea:

1. Unu generalu romanu	11. O provinciă în America sudică.
2. Unu deu la Romanu.	12. O grupă de insule în oceanulu atlantic.
3. O cetate în Africa.	13. Unu literatu român.
4. Unu comandant în războiele punice.	14. O cetate în Italia.
5. Unu poporu barbaru.	15. Unu pietoru în metrice.
6. Unu nume barbătescu.	16. Unu lacu în Italia.
7. Unu lacu în Rusia.	17. O provinciă în Grecia.
8. Unu poporu înrudit cu Maghiarii.	18. O monetă romană.
9. Unu portu în America sudică.	19. Unu scriitoru român.
10. Unu poetu latinu.	20. Unu adjectiv unisilabicu.

Inițialele acestor cuvinte, cetite din susu în josu, dau numele unui însemnatu bărbatu de statu român, ér literile finale, cetite de josu în susu, dau numirea unui act însemnatu din viața lui. **Timpulu de deslegare până în 1 Decemvre v. c.** Intre găcitori se va sorti o carte.

POSTA REDACȚIUNELI.

Năseudă. Nu sunt.

Poesia: Intre flori. Nu se pôte publică.

I. A. în *K. M.* Nu e destulu de reușită. Pôte alte lucruri pr. ceva din viața socială de prin acele părți.

Lui V. St. în *Ghi—sa.* Numai unu număr de probă se dă, iar nu toți numerii dintr'unu ciclu de abonamentu.